

ONDERNEMING EN CONSUMENT

Hoe kan ik een gezondheidsclaim krijgen voor mijn voedingsproduct

2017-0072

Inleiding

Hoe verleidelijk is het: bij het maken van reclame voor je levensmiddel kunnen vermelden dat het nuttigen van je product goed is voor je gezondheid. Velen zijn grootgebracht met de leuze: 'melk is goed voor elk'. Velen hebben daardoor melkproducten gekocht en genuttigd in de hoop / het vertrouwen dat dit goed was voor hun gezondheid. Maar wat zijn gezondheidsclaims? Hoe krijg je vergunning om een gezondheidsclaim te gebruiken? Hoe kun je er gebruik van maken? In een eerdere bijdrage heb ik aandacht besteed aan de vraag hoe je voedings- / gezondheidsclaims kunt gebruiken¹. In deze bijdrage ga ik nader op in de vraag hoe je een gezondheidsclaim verkrijgt.

Wat zijn gezondheidsclaims?

Wat wel en niet kan met betrekking tot voedings- en gezondheidsclaim is bepaald in de Europese Claimsverordening². In de Claimsverordening wordt tussen beide soorten claims een onderscheid gemaakt. Onder een gezondheidsclaim wordt verstaan: "een claim die stelt, de indruk wekt of impliceert dat er een verband bestaat tussen een levensmiddelen categorie, een levensmiddel of een bestanddeel daarvan en de gezondheid"³. Er is regelgeving over claims inzake levensmiddelen omdat deze voor de consument begrijpelijk moeten zijn en alle consumenten moeten beschermen tegen misleidende claims. Om misleiding te voorkomen moet bij het gebruik van gezondheidsclaim de wetenschappelijke onderbouwing voorop te staan. De gebruiker van de gezondheidsclaim moet deze onderbouwen. Omdat een gezondheidsclaim een positief beeld oproept verplicht de Claimsverordening een uitvoerige voedingswaarde-etikettering.

Wanneer mag je een gezondheidsclaim voeren?

Het uitgangspunt is dat voedings- en gezondheidsclaims in de etikettering en presentatie

van levensmiddelen die in de EU in de handel worden gebracht, en in de daarvoor gemaakte reclame uitsluitend worden gebruikt, indien zij in overeenstemming zijn met de Claimsverordening. Gezondheidsclaims mogen niet, onder meer, (i) onjuist, dubbelzinnig of misleidend zijn of (ii) leiden tot twijfels omtrent de veiligheid en/of de geschiktheid uit voedingsoogpunt van andere levensmiddelen. Ten aanzien van gezondheidsclaims bepaalt de Claimsverordening dat gezondheidsclaims voor levensmiddelen verboden zijn, tenzij de Europese Commissie daarvoor overeenkomstig die verordening een vergunning heeft verleend en zij zijn opgenomen in een lijst van toegestane claims⁴.

Een aantal gezondheidsclaims is niet toegestaan zoals claims waarin de indruk wordt gewekt dat het niet nuttigen van het levensmiddel de gezondheid kan schaden en claims die zinspelen op de snelheid of de mate van gewichtsverlies.

Op grond van de Claimsverordening is Verordening (EU) nr. 432/2012 van de Commissie vastgesteld, waarin een lijst is opgenomen van toegestane gezondheidsclaims voor levensmiddelen die niet over ziekterisicobeperking en de ontwikkeling en gezondheid van kinderen gaan.

Hoe krijg je vergunning om een gezondheidsclaim te mogen voeren?

De Claimsverordening bepaalt dat de Europese Commissie, na raadpleging van de ESFA (Europese Autoriteit voor voedselveiligheid), een lijst opstelt van de toegestane claims en van alle noodzakelijke voorwaarden voor het gebruik van deze claims. Dit is een lijst met toegestane gezondheidsclaims voor levensmiddelen die niet over ziekterisicobeperking en de ontwikkeling en gezondheid van kinderen gaan.

Wanneer een exploitant van een levensmiddelenbedrijf vergunning wil voor een gezondheidsclaim dan kan hij een vergunning hiervoor aanvragen bij de bevoegde nationale autoriteit van een lidstaat. In Nederland is dit de NVWA. De NVWA moet geldige aanvragen doorsturen naar de EFSA voor een wetenschappelijke beoordeling en naar de Europese Commissie en de lidstaten ter informatie. De EFSA moet een advies uitbrengen over de desbetreffende gezondheidsclaim. De Europese Commissie moet vervolgens een besluit nemen over de verlening van een vergunning voor gezondheidsclaims en daarbij rekening houden met het advies van de EFSA.

Het gebruik van gezondheidsclaims mag pas na een wetenschappelijke beoordeling volgens de strengste normen in de Gemeenschap worden toegestaan. Met het oog op een geharmoniseerde wetenschappelijke beoordeling van die claims dient de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid daarmee te worden belast⁵. Een voedings- of gezondheidsclaim is niet toelaatbaar indien hij indruist tegen de algemeen aanvaarde voedings- en gezondheidsbeginselen, of indien daarmee overmatige consumptie van levensmiddelen wordt aangemoedigd of gedoogd, of het belang van goede eetgewoonten geminimaliseerd wordt. Het ESFA adviseert negatief indien niet kon worden geconcludeerd dat een oorzakelijk verband kon worden vastgesteld tussen een levensmiddelen categorie, een levensmiddel of een van bestanddelen ervan en het geclaimde effect. De verlening van een vergunning mag ook rechtmatig worden geweigerd als een gezondheidsclaim niet voldoet aan andere algemene en specifieke voorschriften van de Claimsverordening, zelfs in geval van een gunstige wetenschappelijke beoordeling door de EFSA. Er mag geen gezondheidsclaim worden gedaan die niet in overeenstemming is met algemeen aanvaarde voedings- en gezondheidsbeginselen.

Aangevraagde claims zijn afgewezen om redenen zoals een onduidelijke samenstelling van het product. Of omdat de claims niet goed meetbaar, zoals: 'geeft energie' of 'goed voor de gezondheid'.

Om de innovatie te stimuleren wordt een versnelde vorm van vergunningverlening toegepast op gezondheidsclaims die op nieuw ontwikkeld wetenschappelijk bewijsmateriaal zijn gebaseerd en/of een verzoek om bescherming van door eigendomsrechten beschermde gegevens omvatten. Met het oog op transparantie en om te vermijden dat voor claims die al zijn beoordeeld, meerdere aanvragen moeten worden ingediend, dient door de Europese Commissie een openbare lijst te worden opgesteld en bijgehouden met de claims waar een vergunning voor is aangevraagd. Dus ook met de afgewezen gezond-

heidsclaims. De actuele lijst met toe- en afgevoerde gezondheidsclaim is online te vinden.⁶

Recente beslissingen

Een aanvraag voor een vergunning is ingediend voor een gezondheidsclaim met betrekking tot creatine in combinatie met weerstandstraining en verbetering van spierkracht⁷. De door de aanvrager voorgestelde claim luidde als volgt: *"creatine draagt bij tot de instandhouding van de werking van de spieren bij ouderen"*.

In het wetenschappelijk advies van het ESFA wordt op grond van de overgelegde gegevens geconcludeerd dat een oorzakelijk verband was vastgesteld tussen de consumptie van creatine in combinatie met weerstandstraining en verbetering van spierkracht. Het doelpubliek betreft volwassenen ouder dan 55 die geregeld aan weerstandstraining doen.

De Europese Commissie overweegt in het besluit dat een van de doelstellingen van de Claimsverordening is ervoor te zorgen dat gezondheidsclaims waarheidsgetrouw, duidelijk en betrouwbaar zijn en de consument zinnig helpen, en dat de formulering en de presentatie in dat verband in aanmerking worden genomen. Als de formulering van de door de aanvrager gebruikte claims dezelfde betekenis voor consumenten heeft als die van een toegestane gezondheidsclaim, doordat deze hetzelfde verband aantonen tussen een levensmiddelen categorie, een levensmiddel of een van de bestanddelen daarvan en de gezondheid, moeten deze claims aan dezelfde gebruiksvoorwaarden voldoen als die welke zijn opgenomen in de lijst van toegestane gezondheidsclaims voor levensmiddelen. De verzocht claim wordt toegelaten. Het gevolg van dit besluit van de Europese Commissie is dat de lijst van toegestane gezondheidsclaims voor levensmiddelen moet worden bijgewerkt.

Maar het gaat niet altijd goed. In een andere zaak is ESFA gevraagd om een advies uit te brengen over een gezondheidsclaim met betrekking tot Anxiofit-1 en de verlaging van subklinische en milde angst. De door de aanvrager voorgestelde claim luidde als volgt: *"Het is aangetoond dat Anxiofit-1 verbetering brengt bij subklinische en milde angst. Subklinische en milde angst zijn risicofactoren bij de ontwikkeling van angststoornissen en depressie"*. Op 8 januari 2016 heeft EFSA een advies uitgebracht, waarin op grond van de verstrekte gegevens is geconcludeerd dat er onvoldoende wetenschappelijk bewijs is om een oorzakelijk verband tussen het gebruik van Anxiofit-1 en de verlaging van subklinische en milde angst vast te stellen. En dus is de conclusie van de Europese Commissie dat de claim niet mag worden toegestaan, aangezien hij niet voldoet aan de voorschriften van de Claimsverordening.

Slot

Het kunnen gebruiken van een gezondheidsclaim kan veel marketing voordelen opleveren. Omdat consumenten waarde hechten aan een gezondheidsclaim, is er een vergunning nodig voor het mogen voeren van een gezondheidsclaim. Het verkrijgen van een vergunning neemt geruime tijd in beslag (meer dan een jaar) en stelt stevige eisen aan de wetenschappelijke onderbouwing (er moet een oorzakelijk verband zijn vastgesteld tussen een levensmiddelen categorie, een levensmiddel of een van bestanddelen ervan en het geclaimde effect). Wanneer een vergunning wordt afgewezen wordt de afgewezen gezondheidsclaim op een openbare lijst opgenomen. Maar wanneer de vergunning wordt verleend, en de gezondheidsclaim op de openbare lijst wordt opgenomen, dan heb je ook wat. Je kunt zelfs vragen om tijdelijk monopolie op het gebruik van de gezondheidsclaim. Welke chocoladefabrikant wil nu niet kunnen claimen dat haar chocolade gezond is voor het hart⁸?

Auteur: mr. A.A.H.M. van der Wijst, Bogaerts & Groenen advocaten, Boxtel

Noten:

1. Hoe kun je voedings-/gezondheidsclaims gebruiken voor levensmiddelen?, JutD 2016-0146.
2. Verordening (EG) Nr. 1924/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 inzake voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen.
3. Artikel 2 lid 2 sub 5 Claimsverordening.
4. Artikel 10 lid 1 Claimsverordening.
5. Randnummer 22 Claimsverordening.
6. Overzicht van toegestane gezondheidsclaims op website van de Europese Unie: ec.europa.eu/nuhclaims/.
7. Uitvoeringsverordening (EU) 2017/672 van de Commissie van 7 april 2017 tot verlening van een vergunning voor een gezondheidsclaim voor levensmiddelen die niet over ziekterisicobeperking en de ontwikkeling en gezondheid van kinderen gaat en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 432/2012.
8. Claim: "Flavanolen uit cacao ondersteunen de instandhouding van endotheel-afhankelijke vaatverwijding, wat bijdraagt aan een gezonde bloedcirculatie". Verordening (EU) nr. 851/2013 van de Commissie van 3 september 2013 tot verlening van een vergunning voor bepaalde gezondheidsclaims voor levensmiddelen die niet over ziekterisicobeperking en de ontwikkeling en gezondheid van kinderen gaan en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 432/2012.